

Factors Affecting Development of New Science Businesses at International Level and Global Experience

*Reza Yadegari¹, Ebrahim Abbasi², Majid Ashrafi³, Fereydoun Azma⁴

1. PhD in International Entrepreneurship, Faculty of Humanities, Islamic Azad University of Ali Abad Katoul, Ali Abad Katoul, Iran
2. Associate Professor of Management, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran
3. Assistant Professor of Accounting, Faculty of Management and Accounting, Islamic Azad University of Ali Abad Katoul, Ali Abad Katoul, Iran
4. Assistant Professor of Educational Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University of Ali Abad Katoul, Ali Abad Katoul, Iran

Citation: Yadegari, R., Abbasi, E., Ashrafi, M., & Azma, F. (2021). [Factors Affecting Development of New Science Businesses at International Level and Global Experience]. *Quarterly Journal of the Macro and Strategic Policies*, 9 (1), 54-80. <https://doi.org/10.30507/JMSP.2021.108220>

<https://doi.org/10.30507/JMSP.2021.108220>

Funding: See Page 76

Received: 11/02/2020

Accepted: 10/06/2020

Available Online: 21/03/2021

Article Type: Research Paper

Key words:

Business; policy development; global experience; international leve; Islamic Azad University.

ABSTRACT

In contemporary era, business development policy is one of the most important forces affecting the modern world. Moreover, globalization has resulted in increased welfare and more job opportunities. The current study aims to investigate the effective factors in developing new businesses at the international level and global experiences. It employs mixed-method. The findings show that Islamic Azad University requires a particular organizational structure to have effective micro and macro policies, meaning that it has to fine-tune and structuralize its organizational culture. Also, the findings indicate that the aims of the university as an organization to develop entrepreneurship policies could be categorized into four groups: structural, practical, developmental, and content-based. According to the findings of the study, developing the entrepreneurship policies in Islamic Azad University requires multi-faceted and organized measures in relation to entrepreneurship, international relations, cultural innovation, educational planning, and even individual levels. The Goodness of Fit test for the business development policy model is 0.694 which is a partially significant level. Therefore, the model is acceptable.

JEL Classification: F41, F18, F17, F14.

* Corresponding Author:

Reza Yadegari, PhD

Address: Islamic Azad University of Ali Abad Katoul, Ali Abad Katoul

Tel: +98 (912) 8989113

E-mail: yadegari_reza@yahoo.com

عوامل مؤثر بر توسعه کسب‌وکارهای جدید علمی در سطح بین‌المللی و تجربیات جهانی

* رضا یادگاری^۱، ابراهیم عباسی^۲، مجید اشرفی^۳، فریدون آزما^۴

۱. دکترای کارآفرینی بین‌الملل، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد علی آباد کتول، علی آباد کتول، ایران
۲. دانشیار گروه مدیریت، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران
۳. استادیار حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد واحد علی آباد کتول، علی آباد کتول، ایران
۴. استادیار مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد علی آباد کتول، علی آباد کتول، ایران

چکیده

تاریخ دریافت: ۲۲ بهمن ۱۳۹۸

تاریخ پذیرش: ۲۱ خرداد ۱۳۹۹

تاریخ انتشار: ۱ فروردین ۱۴۰۰

نوع مقاله: علمی-پژوهشی

کلیدواژه‌ها:

کسب‌وکار، سیاست‌های توسعه، تجربیات جهانی، سطح بین‌المللی، دانشگاه آزاد اسلامی.

در عصر معاصر، سیاست‌های توسعه کسب‌وکار یکی از مهم‌ترین نیروهای به‌شمار می‌آید که دنیای مدرن را تحت تأثیر قرار داده است. از طرف دیگر جهانی شدن باعث افزایش میزان رفاه و یافتن فرصت شغلی بهتر شده است. هدف پژوهش حاضر مطالعه عوامل مؤثر بر توسعه کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی و تجربیات جهانی است. در این پژوهش، از روش تحقیق آمیخته استفاده شد. یافته‌های تحقیق روشن کرد که دانشگاه آزاد اسلامی برای پیشبرد اثربخش امور و سیاست‌های خرد و کلان، به ساختار سازمانی خاصی نیاز دارد که هدف از این کار تنظیم و ساختارمند کردن فرهنگ سازمانی به‌نجوی است که عملکرد مؤثر امکان‌پذیر گردد. همچنین مطابق نتایج، رسالت دانشگاه، به‌عنوان پیش‌بین صلاحیت توسعه سیاست‌های کارآفرینی، باید در چهار دسته در نظر گرفته شود: ساختاری، عملکردی، توسعه‌ای و محتوایی. براساس یافته‌های پژوهش، توسعه سیاست‌های کارآفرینی در دانشگاه آزاد اسلامی نیازمند اقدامات همه‌جانبه و هماهنگی در جنبه‌های مختلف اقدامات کارآفرینانه، ارتباطات بین‌المللی، فرهنگ نوآوری، برنامه‌ریزی آموزشی و حتی فردی است. معیار نیکویی برآزش برای مدل نهایی سیاست‌های توسعه کسب‌وکارهای جدید معادل ۰/۶۹۴ به‌دست آمد که به‌نسبت مقدار مناسبی است. بنابراین برآزش کلی مدل قابل قبول است.

طبقه‌بندی JEL: F41, F18, F17, F14

* نویسنده مسئول:

دکتر رضا یادگاری

نشانی: علی آباد کتول، دانشگاه آزاد واحد علی آباد کتول

تلفن: ۸۹۸۹۱۱۳ (۹۱۲) +۹۸

پست الکترونیک: yadegari_reza@yahoo.com

www.SID.ir

۱. مقدمه

با توجه به معضل بیکاری و رکود در سال های اخیر، مقام معظم رهبری سال ۱۳۹۶ را «اقتصاد مقاومتی، تولید - اشتغال» نام گذاری کردند. لذا از مهم ترین شاخص های منتخب اقتصاد مقاومتی توجه ویژه به توسعه سیاست های کسب و کارهای جدید در مراکز آموزش عالی مطرح شده است. در این راستا، برآورد الگوهای توسعه نیروی کسب و کارهای جدید به منظور شناسایی عوامل مؤثر بر آن، به عنوان مهم ترین چالش عملی شدن اقتصاد مقاومتی، از اهمیت بسیاری برخوردار است (خلیلی، ۱۳۹۸). بی تردید توسعه کسب و کار نقش بسیار کلیدی در توسعه اقتصادی و پایدار جوامع بشری دارد؛ به طوری که امروزه یکی از شاخص های توسعه در کشورهای رو به رشد محسوب می شود (Beckmann & Peter, 2016). از طرف دیگر در طی سال های اخیر، به دلیل تحریم های ناعادلانه جامعه جهانی علیه کشور باید به اهمیت توسعه کسب و کارهای داخلی توجه ویژه گردد. طی سال های اخیر، ورود جوانان جویای کار و کاهش تقاضا برای نیروی کار بحران اشتغال را در کشور تشدید کرده است که باید به صورت بنیادی مورد توجه سیاستمداران قرار گیرد. در این میان، ورود دانشگاهیان به این حیطه نیز بسیار مؤثر است. رویارویی صحیح با معضل بیکاری و اندیشیدن تدابیر خاص برای آن که باید مبتنی بر پژوهش و مطالعه نیز باشد، ضرورت دارد. بدون شک مهم ترین دغدغه مسئولان و تصمیم گیرندگان کلان مراکز آموزش عالی کشور، از جمله دانشگاه آزاد اسلامی، توسعه کسب و کارهای جدید از جهت افزایش خودکفایی کشور و اشتغال زایی با هدف به کارگیری تربیت نیروهای متخصص و تحصیل کرده در رشته های متفاوت و نوین است.

امروزه توسعه متکی بر وجود منابع طبیعی فراوان، ذخایر زیرزمینی و نظام سیاسی و اجتماعی خاصی نیست. تحقق اهداف توسعه در دوران کنونی در گرو انسان است و نه طبیعت که منابع اصلی را فراهم می سازد و عامل اصلی همه توسعه های اقتصادی از ذهن برمی خیزد (کیاکجوری، کوزه گر و امیری، ۱۳۹۱). در دهه، حاضر، به علت بحران های سیاسی و اقتصادی و روند کاهش منابع طبیعی و انرژی، موضوع خودکفایی و توسعه از اساسی ترین مسائل و دغدغه های جوامع جهانی به ویژه در کشورهای در حال توسعه بوده است. امروزه با به بن بست رسیدن بسیاری از روش های سنتی و پاسخ گو نبودن آنها در رویارویی با مشکلات و معضلات علت و معلولی در اقتصاد ملی و جهانی، ناگزیر از تعریف مفاهیم و چارچوب های جدیدی هستیم که در دنیای رقابتی و اقتصاد بدون مرز و آزاد بتواند جایگاه قابل قبول و رتبه مناسبی را در بین اقتصادهای جهان برای کشور به ارمغان آورد و از بسیاری از هزینه های گزاف بکاهد.

فرضیه اصلی پژوهش حاضر آن است که ویژگی‌های توسعه سیاست‌های مدل کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی در شناسایی ابعاد عوامل مؤثر بر ایجاد کسب‌وکار در دانشگاه آزاد اسلامی تأثیراتی دارد. سؤالات پژوهش عبارت‌اند از:

- شناسایی ابعاد مؤثر بر توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی کدام‌اند؟

- آیا روند جهانی شدن بر توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید تأثیر معنادار دارد؟

۲. پیشینه تحقیق

دنیای کسب‌وکار امروز تحت تأثیر تغییرات مداوم و توسعه سریع سیاست‌های خرد و کلان است. بازارها وضعیت ثابتی ندارد و زمینه‌های سیاسی و قانونی بیشتر جابه‌جا می‌شود. افزون‌بر این، تغییرات روی داده در فناوری سرعت ارتباطات را افزایش داده و سازمان‌ها را ملزم به بررسی و پاسخ‌دهی در قبال تغییرات کرده است (میرقربانی‌گنجی، ۱۳۹۲). از بُعد دیگر، با ایجاد کسب‌وکارهای جدید، فضای بازار عرضه و ارائه خدمات و تولیدات سازمان‌ها تغییر یافته است. این تغییرات تصمیم‌گیرندگان سازمان‌ها و شرکت‌ها را مجاب کرد که در جست‌وجوی راز باقی ماندن، رقابت کردن و حفظ و جذب مشتریان باشند (Chris, 2017). سازمان‌ها با رقابت‌های گسترده‌ای مواجه می‌شوند و به‌طور روزافزونی وارد عرصه‌های بین‌المللی می‌گردند. بنابراین امروزه سازمان‌ها در مسیر حرکت خود با پدیده جهانی‌سازی و بین‌المللی شدن مواجه می‌شوند؛ به‌گونه‌ای که بلافاصله پس از تأسیس و راه‌اندازی، درگیر فعالیت‌های بین‌المللی می‌گردند (رحیم‌نیا و حسنی‌راد، ۱۳۹۵).

بنابر نظر محققان عرصه کسب‌وکار، دستیابی به جایگاه رقابتی مناسب برای سازمان فقط با کمک الگوی مناسب توسعه سیاست‌های کسب‌وکار امکان‌پذیر است. با توجه به رقابت روزافزون بنگاه‌های اقتصادی در صنایع مختلف و پویایی موجود در محیط‌های کسب‌وکار، طراحی مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکار (که البته گاهی از آن به نقشه یا طرح کسب‌وکار یاد می‌شود) را می‌توان مقدمه‌ای برای شروع کسب‌وکار موفق دانست (رحیم‌نیا و سجاد، ۱۳۹۴). یکی از مدل‌های توسعه سیاست‌های کسب‌وکار مجموعه‌ای از باورها به‌منظور خلق ارزش از کسب‌وکار پیشنهادی است (Dmitriev, Simmons, Truong, Palmer & Schneckenberg, 2014). مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکار موفق نشان‌دهنده راهی بهتر در میان گزینه‌های موجود است که می‌تواند ارزش و منافع بیشتری را به

سازمان بازگرداند (منطقی و ثاقبی سعیدی، ۱۳۹۲). الگوی توسعه سیاست های کسب و کار خلاصه ای از روشی است که سازمان قصد دارد به مشتریان خود خدمات ارائه دهد و شامل برنامه ریزی در دو مرحله استراتژی (سازمان قصد دارد چه کاری انجام دهد) و پیاده سازی (سازمان چگونه طرح و برنامه خود را انجام خواهد داد) است (Rosenblum, Tomlinson & Scott, 2003).

دانشگاه کارآفرین نهادی است که کارآفرینی علمی در آن بتواند نیرویی برای رشد اقتصادی ایجاد کند و باعث رقابت در بازارهای جهانی گردد (Guerrero & Urbano, 2010). چنین دانشگاهی باید دو وظیفه را انجام دهد: اول، کارآفرینان آینده را آموزش دهد تا کسب و کاری ایجاد کنند و همچنین روحیه کارآفرینانه را در میان دانشجویان و در تمام حوزه ها تقویت کند و بسط دهد. دوم، مراکز رشد کسب و کار را سازمان دهی نماید، پارک فناوری و مواردی نظیر آن را راه اندازی کند، دانشجویان را در این سازمان ها درگیر کند و به کمک آن ها دانشجویان و دانش آموختگان را در ایجاد کسب و کار یاری نماید و همچنین بتواند از نظر مالی استقلال یابد (حسنقلی پور، قلی پور و روشندل اربطانی، ۱۳۹۰؛ محمدی، کریم، ثمره هاشمی و سرگزی، ۱۳۹۸).

سازمان های جدید، در زمینه ایجاد کسب و کارهای نوین، با تحولات و تهدیدهای گسترده بین المللی روبه رویند. از این رو تضمین و تداوم حیات و بقای آن ها در گرو یافتن راه حل ها و روش های جدید مقابله با مشکلات است. این امر به نوآوری، ابداع، سیاست گذاری صحیح در خلق محصولات، فرایندها و روش های جدید بستگی دارد. رفتار نوآورانه به فرایند به کارگیری ایده های جدید حل مسئله در عمل و در نتیجه ارتقای یک محصول، خدمات یا فرایند اشاره دارد و این مهم در بلندمدت در عملکرد شرکت تأثیر خواهد گذاشت. همچنین عامل اصلی رشد کسب و کارهای جدید «نوآوری» است؛ ایجاد و توسعه قابلیت های جدیدی که به آن ها اجازه دهد به عملکرد سازمان ها با کارایی و اثربخشی^۲ بیشتر، در پاسخ به محیط های متغیر و بهتر برسند (فریاد، خوراکیان و ناظمی، ۱۳۹۷).

از یک سو با توجه به نقش مراکز آموزش عالی در پیشبرد اهداف اقتصادی و اجتماعی کشور و از سوی دیگر با مطرح شدن اقتصاد دانش بنیان، لزوم توجه به ابعاد مختلف توسعه سیاست های کسب و کارهای جدید در دانشگاه ها و مراکز پژوهشی ضرورت یافته است. بیکاری فزاینده دانش آموختگان دانشگاهی و روند رو به رشد این میزان

-
1. innovation
  2. invented
  3. efficiency and effectiveness

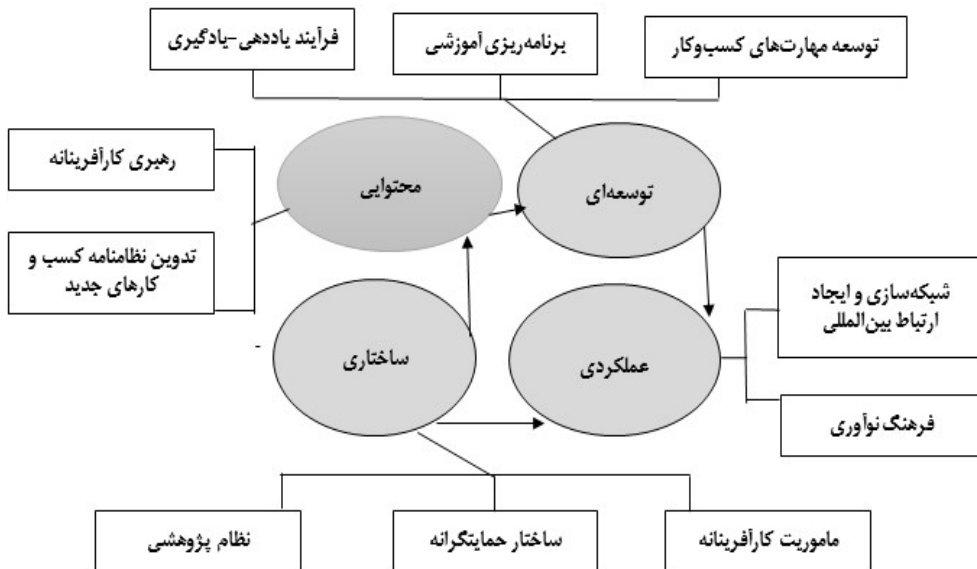
تمرکز ویژه بر توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در کشور و اهمیت شناخت صلاحیت‌های مؤثر بر توسعه سیاست‌های مدل کسب‌وکارهای جدید در بین کارکنان، دانش‌آموختگان و دانشجویان را نمایان می‌کند. تحولات شتابان جامعه بین‌المللی، گذر از جامعه سنتی به جامعه اطلاعاتی و همچنین تغییر اقتصاد ملی به اقتصاد جهانی، نیازمند سیاست‌های مختلفی جهت فراهم کردن امکان رشد و توسعه اقتصادی در جامعه است.

۳. روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر گردآوری اطلاعات از نوع تحقیقات توصیفی پیمایشی است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات هم پرسش‌نامه در سطح تحلیل سازمان بوده است. پس از مطالعه منابع مکتوب و الکترونیک در دسترس و با تجزیه و تحلیل مبانی نظری پژوهش و بررسی دیدگاه‌های اندیشمندان و صاحب‌نظران درباره مؤلفه‌ها و شاخص‌های فرهنگ توسعه و نظام مبتنی بر توسعه سیاست‌های کسب‌وکار در سطح مراکز آموزش عالی، جمله‌ها و بندهای مرتبط با سؤال‌های تحقیق استخراج و پس از کدگذاری و دسته‌بندی، مفاهیم و مقوله‌های اصلی مشخص شد. در نهایت مؤلفه‌های توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در دانشگاه آزاد اسلامی در چهار بُعد اصلی ساختاری، محتوایی، عملکردی و توسعه‌ای شناسایی شد (روش تحلیل محتوا).

در مرحله اول با استفاده از روش تحلیل محتوا با رویکرد استقرایی، ۳۹۰ کد مفهوم از متون منتخب استخراج و کدگذاری و در سه مرحله احصا گردید و در نهایت در ۷۱ شاخص اصلی، ۱۲ بُعد و ۳ مؤلفه دسته‌بندی شد. در ادامه با استفاده از تکنیک دلفی سه مرحله‌ای در بین ۳۲ نفر از خبرگان علمی و اجرایی که به روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انجام شد، این شاخص‌ها مورد جرح و تعدیل قرار گرفت که طی آن، در ۶۱ شاخص، ۱۰ مؤلفه و ۴ بُعد تغییراتی رخ داد. سرانجام از نتایج آن پرسش‌نامه‌های شصت‌وهفت‌گویه‌ای استخراج و به‌صورت الکترونیک در میان مدیران ارشد مراکز رشد واحدهای فناوری دانشگاه آزاد اسلامی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز کارآفرینی دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انجام شد، توزیع گردید و در پایان ۱۲۴ پرسش‌نامه قابل تحلیل به‌دست آمد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS (نسخه ۲۳) و نرم‌افزار مدل‌سازی معادلات ساختاری واریانس‌محور Smart_PLS3.2.6 در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی و آزمون‌های کولموگروف - اسمیرنوف، ضریب هم‌بستگی پیرسون، رگرسیون ساده و چندگانه و مدل معادلات ساختاری انجام شد. مدل مفهومی این پژوهش در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

پس از تعیین شاخص‌های اصلی تحقیق در بخش اول به روش تحلیل محتوا، براساس نتایج مرحله دوم تحقیق، به‌منظور روشن کردن اهمیت گویه‌ها از تکنیک دلفی استفاده شده است. در روش دلفی، به‌دلیل نبود شناخت کافی از شاخص‌های فرهنگی، بر حضور افراد متخصص و خبره در زمینه موضوع مورد نظر تأکید می‌شود و به همین دلیل استفاده از روش‌های نمونه‌گیری غیراحتمالی مورد تأکید قرار می‌گیرد. بر مبنای نتایج تحلیل کیفی، پرسش‌نامه‌ای طراحی شد و پس از توزیع آزمایشی آن و دریافت نظرات استادان راهنما و آگاه در حوزه توسعه فرهنگی، مؤلفه‌ها جرح و تعدیل شد و بعد از اصلاحات مورد نیاز و نهایی شدن، پرسش‌نامه در میان اعضای نمونه آماری توزیع گردید. ابتدا نتایج و یافته‌های توصیفی دلفی و سپس تحلیل‌های مبتنی بر آن‌ها بیان شده است.

تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرهای پژوهش اعتبارسنجی شاخص‌ها از نظر نخبگان با تکنیک دلفی در **جدول ۱** آمده است. روایی محتوایی پرسش‌نامه‌ها توسط استاد راهنما و چند تن از صاحب‌نظران موضوعی و روایی صوری توسط تعدادی از افراد جامعه آماری مورد تأیید قرار گرفت. پایایی پرسش‌نامه‌ها هم از طریق ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد مختلف مؤثر بر توسعه سیاست‌های مدل کسب و کارهای جدید در دانشگاه آزاد اسلامی محاسبه گردید و لازمه تأیید پایایی بالاتر بودن این شاخص‌ها از مقدار $0/7$ است. تمامی این ضرایب بالاتر از $0/7$ است و نشان از پایا بودن ابزار اندازه‌گیری دارد.

جدول ۱. شاخص‌های روایی و پایایی

آلفای کرونباخ	پایایی	روایی	
۰/۹۶۵	۰/۹۶۸	۰/۵۱۸	بُعد ساختاری
۰/۹۳۲	۰/۹۴۱	۰/۵۳۹	مأموریت کارآفرینانه
۰/۷۴۱	۰/۸۵۳	۰/۶۶۳	ساختار حمایت‌گرانه
۰/۷۷۵	۰/۸۲۰	۰/۶۰۳	بُعد محتوایی
۰/۸۷۹	۰/۹۲۶	۰/۸۰۶	تدوین نظام‌نامه توسعه کسب‌وکارهای جدید
۰/۷۱۴	۰/۸۳۷	۰/۶۳۶	رهبری کارآفرینانه
۰/۹۱۳	۰/۹۲۸	۰/۵۶۵	بُعد عملکردی
۰/۸۱۱	۰/۷۹۴	۰/۵۱۰	شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات بین‌المللی
۰/۸۱۶	۰/۸۹۱	۰/۷۳۱	فرهنگ نوآوری
۰/۸۹۰	۰/۹۴۸	۰/۹۰۱	بُعد توسعه‌ای
۰/۶۶۱	۰/۸۱۳	۰/۵۹۵	توسعه مهارت‌های کسب‌وکار
۰/۸۰۹	۰/۹۱۱	۰/۸۳۷	برنامه‌ریزی آموزشی
۰/۹۲۰	۰/۹۳۵	۰/۶۱۵	فرایند یاددهی - یادگیری

۴. یافته‌های تحقیق

تحقیق حاضر که به شناسایی و بررسی عوامل مؤثر بر توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی در دانشگاه آزاد اسلامی پرداخته، از نظر موضوع نوآوری داشته و می‌تواند برای شروع و توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید با رویکرد بین‌المللی برای دانش‌آموختگان دانشگاهی مفید و راهگشا باشد و نیز برای درک مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکار مؤثر در تحقیقات آینده مورد استفاده قرار گیرد. نویسندگان تحقیق حاضر در مرور پیشینه تحقیق (مطالعات داخلی) دریافته‌اند منبعی که هر چهار بُعد ساختاری، عملکردی، توسعه‌ای و محتوایی اثرگذار بر توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی را به صورت هم‌زمان و حتی مقایسه‌ای بررسی کرده باشد، وجود ندارد؛ از همین روی در بخش تفسیر نتایج، از نظر مقایسه نتایج مطالعه حاضر و بحث بیشتر، کمبود منابع وجود داشته است.

۴-۱. مؤلفه‌های بُعد ساختاری

۴-۱-۱. مأموریت کارآفرینانه

در سال‌های اخیر، به نقش کارآفرینان در تسهیل توسعه اقتصادی جهانی توجه ویژه‌ای شده است. توسعه و ترویج کارآفرینی در کشور نیازمند اقدامات همه‌جانبه و هماهنگی در قسمت‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و خانوادگی و حتی فردی است (اردبیلی، ۱۳۹۵). برپایه نتایج پرسش‌نامه تحقیق حاضر، یکی از اقدامات اساسی در زمینه بررسی عوامل مؤثر بر توسعه سیاست‌های ایجاد کسب‌وکار جدید در مراکز آموزش عالی شناسایی افراد کارآفرین و نیز کسانی است که ظرفیت‌های کارآفرینی در آن‌ها وجود دارد. ضمن اینکه نقش کارآفرینان یکی از مهم‌ترین سیاست‌های ایجاد اشتغال در بلندمدت و به تبع آن، رشد اقتصاد خواهد شد. **وینی‌کاینن^۴ و دیگران (2017)** پیرو اهمیت و ضرورت شناخت افراد کارآفرین اذعان کردند شناسایی این افراد می‌تواند به سیستم آموزشی عالی کمک کند تا افرادی را برای ورود به مؤسسات آموزش عالی کارآفرینی برگزیند که قابلیت‌های بیشتری برای کارآفرین شدن داشته باشند یا در اعطای مجوزهای قانونی به افراد کارآفرین اولویت داده شود یا هنگام آزمون‌های مختلف به ظرفیت‌های کارآفرینانه افراد توجه گردد و برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها براساس آن‌ها صورت پذیرد. در **جدول ۲**، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد مأموریت کارآفرینانه توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی گزارش شده است.

جدول ۲. مؤلفه‌های بُعد مأموریت کارآفرینانه توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
چشم‌انداز و مأموریت کارآفرینی دانشگاه	۴۵	۱۰۰	۸۳/۵۸	۱۲/۲۵
استراتژی تجاری‌سازی	۶۰	۹۵	۸۱/۲۸	۱۸/۲۵
استراتژی برندینگ	۳۰	۸۰	۴۱/۴۵	۲۹/۳۸
تدوین چشم‌انداز مشترک	۲۵	۱۰۰	۷۸/۸۵	۱۸/۹۶
مشارکت ذی‌نفعان دانشگاه	۱۰	۶۵	۴۵/۰۴	۱۸/۰۵
آگاهی ذی‌نفعان از چشم‌انداز	۱۵	۹۰	۴۸/۹۵	۲۸/۸۸
تعهد به رسالت و مأموریت	۳۵	۱۰۰	۷۵/۵۱	۱۹/۸۷
استراتژی خلق ارزش‌های مشترک	۶۰	۸۵	۷۸/۰۱	۱۶/۸۷

 فصلنامه سیاست های راهبردی و کلان

برپایه نتایج مؤلفه‌های بُعد مأموریت کارآفرینانه، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها

4. Viinikainen

به ترتیب مربوط به چشم‌انداز و مأموریت کارآفرینی و مشارکت ذی‌نفعان دانشگاه است. به پیشنهاد استادان، شاخص مشارکت ذی‌نفعان دانشگاه و آگاهی ذی‌نفعان از چشم‌انداز با ادبیات جدید و با ترکیب شاخص ذی‌نفعان در مرحله بعد دلفی ارائه شده است. در پژوهشی درباره مطالعه الگوی استراتژی گرایش به کارآفرینی در نظام بانکی ایران، مشخص شد که اصولاً یکی از دیدگاه‌های مهم که فرایند کارآفرینی را به سیاست‌های سازمانی پیوند می‌دهد، گرایش به مأموریت کارآفرینانه است (عباس‌زاده، درویش، الوانی و صالحی، ۱۳۹۰). همچنین همسو با نتایج تحقیق حاضر، نالدی، نوردویست، جابرگ، ویکلانده (2007) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که سازمان‌هایی که می‌خواهند به‌طور موفق کارآفرینی سازمانی را انجام دهند، به گرایش کارآفرینانه نیاز دارند. نتایج بررسی بُعد ساختاری مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی نشان داد مطالعه گرایش مربوط به توسعه سیاست‌های کارآفرینی به فعالیت‌های تعیین راهبرد در مراکز آموزش عالی برمی‌گردد که کسب‌وکارهای جدید برای شناسایی و راهبری سازمان‌های نوپا به کار می‌برند. همچنین گرایش به توسعه سیاست‌های مأموریت کارآفرینانه نه یک چارچوب ذهنی، بلکه دورنمایی درمورد کارآفرینی ارائه می‌دهد که در فرایندهای جاری دانشگاه آزاد اسلامی و فرهنگ سازمانی منعکس شده است.

۴-۲. ساختار حمایت‌گرانه

نتایج تحقیق حاضر نمایان کرد که برای ارائه پیش‌بینی نظام‌مندی درباره زمینه‌های پیچیده توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی، باید ترکیبی از تحلیل‌های مبتنی بر شاخص‌های ساختار حمایت‌گرانه از سیاست‌گذاران و فعالان مراکز آموزش عالی به‌دست داد. در جدول ۳، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد ساختاری حمایت‌گرانه توسعه سیاست‌های مدل کسب‌وکارهای جدید گزارش شده است. جدول ۳. مؤلفه‌های بُعد ساختار حمایت‌گرانه توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویمه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
تمرکززدایی تصمیمات	۳۰	۱۰۰	۷۱/۸۰	۲۴/۱۶
جریان آزاد اطلاعات	۲۵	۸۵	۷۲/۲۸	۲۳/۴۶
طراحی افقی و ماتریسی دانشگاه	۴۵	۱۰۰	۷۷/۸۲	۲۲/۰۱
تدوین قوانین حمایتی از استادان و دانشجویان	۱۵	۷۵	۶۸/۰۰	۲۸/۸۷
کاهش رسمیت	۳۰	۱۰۰	۷۲/۰۲	۲۵/۱۱

براساس یافته‌های مؤلفه‌های بُعد ساختار حمایت‌گرانه توسعه سیاست‌های کسب و کارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی، بیشترین و کمترین میانگین پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به گویه‌های طراحی افقی و ماتریسی دانشگاه و تدوین قوانین حمایتی از استادان و دانشجویان در دانشگاه آزاد اسلامی است. به پیشنهاد یکی از اعضای گروه، «تدوین قوانین حمایتی از استادان و دانشجویان» به «تصویب قوانین حمایتی» تغییر کرد. اصولاً در ساختار ماتریسی، اعضا بر مبنای عملکرد طبقه‌بندی می‌شوند. یافته‌های پژوهش حاضر مشخص کرد هر سازمانی، از جمله دانشگاه آزاد اسلامی، برای پیشبرد اثربخش امور و سیاست‌های خرد و کلان خود، به ساختار سازمانی خاصی نیاز دارد که هدفش تنظیم و ساختارمند کردن فرهنگ سازمانی به نحوی است که عملکرد مؤثر محقق شود. براساس یافته‌های کاربردی تحقیق حاضر، مواردی همچون نظارت، تمرکززدایی تصمیمات، جریان آزاد اطلاعات و هماهنگی از جمله این فعالیت‌ها و سیاست‌گذاری‌هاست. همچنین ضروری است تا سیاست‌گذاران حوزه آموزش عالی با تمرکز بر شیوه‌های ارتقای قوانین حمایتی، به ساختار حمایت‌گرانه سیاست‌های توسعه کسب و کارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی در بین فعالان این بخش توجه ویژه نمایند.

۳-۱-۴. نظام پژوهشی

در جدول ۴، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد نظام پژوهشی مدل کسب و کار گزارش شده است.

جدول ۴. مؤلفه‌های بُعد نظام پژوهشی توسعه سیاست‌های کسب و کارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
توازن بین پژوهش‌های بنیادی و کاربردی	۲۵	۸۰	۵۱/۲۸	۲۰/۰۵
تجاری‌سازی نتایج تحقیقات	۲۵	۹۵	۷۶/۶۴	۱۵/۷۵
انجام پروژه‌های مشترک دانشگاه و صنایع	۳۰	۱۰۰	۶۸/۸۰	۱۱/۴۵
خدمات پژوهشی به صنعت	۱۵	۹۵	۵۹/۶۵	۲۸/۱۵
توجه ویژه مدیران به فعالیت‌های پژوهشی	۴۰	۱۰۰	۷۲/۲۸	۱۶/۸۲
کاربردی کردن موضوعات و پژوهش‌های دانشجویان	۴۰	۱۰۰	۶۹/۹۸	۱۸/۰۵
ایجاد سامانه اولویت‌سنجی پژوهش	۳۵	۱۰۰	۷۰/۸۹	۱۹/۹۸

طبق نتایج مؤلفه‌های بُعد نظام پژوهشی مدل کسب‌وکار، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به گویه‌های تجاری‌سازی نتایج تحقیقات و توازن بین پژوهش‌های بنیادین و کاربردی است. با توجه نزدیکی دو شاخص «توجه ویژه مدیران به فعالیت‌های پژوهشی» و «کاربردی کردن موضوعات و پژوهش‌های دانشجویان»، پیشنهاد ادغام آن‌ها ارائه شد که حذف گردید. ضمن اینکه به پیشنهاد اعضای گروه، «به‌کارگیری رسانه‌های جدید» اضافه گردید و این گویه با «حوزه پژوهشی» ترکیب شد و به صورت «فرهنگ استفاده از رسانه‌های جدید در جهت منافع اقتصادی دانشگاه آزاد اسلامی» تغییر کرد. در تأیید نتایج تحقیق حاضر، مقیمی، صدیق‌زاده، جعفرزاده کوچکی و نظری (۱۳۸۹) به بررسی عوامل محیطی بر تجاری‌سازی ایده‌ها و نتایج تحقیقات دانشگاهی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که به‌طور قطع یکی از دلایل اصلی پیشرفت سریع توسعه فناوری در کشورهای توسعه‌یافته صنعتی توجه به فرایند تجاری‌سازی نتایج پژوهش‌های دانشگاهی داخلی آن کشورها بوده است. بنابراین همسو با یافته‌های تحقیق پیش‌رو در دانشگاه آزاد اسلامی می‌توان نتیجه گرفت که اساس فرایند تجاری‌سازی مشارکت بخش پژوهشی و بخش صنعت در تبدیل نتایج پژوهش‌های معتبر دانشگاهی به نوآوری است. همچنین هم‌راستا با نتایج تحقیق حاضر، امروزه تجاری‌سازی پژوهش‌ها و عواید حاصل از آن می‌تواند منابع مالی لازم را برای استمرار حیات این سازمان‌ها و دستیابی به سیاست‌های خرد و کلان مدنظر را فراهم آورد (نیاسری، کریمی و احمدپور، ۱۳۹۴).

۲-۴. مؤلفه‌های بُعد محتوایی

۱-۲-۴. تدوین نظام‌نامه توسعه کسب‌وکارهای جدید

در جدول ۵، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد نظام‌نامه توسعه کسب‌وکارهای جدید بیان شده است.

جدول ۵. مؤلفه‌های تدوین نظام‌نامه توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
استراتژی تجاری‌سازی کسب‌وکارهای جدید در دانشگاه	۱۵	۱۰۰	۶۸/۸۹	۲۴/۲۵
ایجاد واحدهای جدید تجاری‌ساز	۴۰	۱۰۰	۷۵/۲۸	۱۵/۲۸
ایجاد دفاتر انتقال تکنولوژی	۱۵	۹۰	۶۳/۱۹	۱۷/۹۰
حفظ حقوق مالکیت معنوی	۲۵	۸۰	۷۰/۴۵	۲۵/۰۵
تدوین فرایند سهل‌ممتنع ایجاد و گسترش کسب‌وکارهای جدید	۲۰	۹۰	۶۸/۷۲	۲۰/۰۸
مشاوره علمی و حمایت مالی و معنوی از کسب‌وکارهای جدید	۴۰	۱۰۰	۷۵/۹۸	۱۲/۵۴

بر اساس یافته‌های تدوین نظام‌نامه توسعه کسب‌وکارهای جدید، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به گویه‌های مشاوره علمی و حمایت مالی و معنوی و تدوین فرایند سهل‌ممتنع ایجاد و گسترش کسب‌وکارهای جدید است. مطابق یافته‌های پژوهش حاضر، علل و ضرورت تدوین نظام‌نامه توسعه سیاست‌های کسب‌وکار در مراکز آموزش عالی کشور در عصر حاضر به این شرح است: اهمیت نیاز به رشد اقتصادی کشور، نیاز به افزایش بهره‌وری، ایجاد تکنولوژی‌های جدید، رقابت، بقا، ایجاد کالا و خدمات، افزایش درآمد و رفاه اجتماعی و مهم‌تر از همه ارتقای فعالیت‌های اشتغال‌زایی دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاهی.

۴-۲-۲. رهبری کارآفرینانه

در جدول ۶، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد رهبری کارآفرینانه سیاست‌های توسعه کسب‌وکارهای جدید گزارش شده است. یافته‌های این مطالعه روشن کرد که در کل هدایت مراکز آموزش عالی و پژوهشی در مسیر پرتلاطم توسعه کسب‌وکار جدید در شرایط فعلی کشور به رهبری فرصت‌گرا نیاز دارد تا سازمان را در تناسب با فرصت‌ها توانمند سازد و هدایت سازمان را در مسیر پرابهام و نامطمئن برعهده بگیرد. در این فرایند و ایجاد مزیت رقابتی پایدار، به رهبری کارآفرینانه نیاز است.

جدول ۶. مؤلفه‌های بُعد رهبری کارآفرینانه توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
تعهد به چشم‌انداز دانشگاه	۱۵	۹۰	۵۸/۵۷	۲۵/۶۸
ایجاد مشوق جهت مشارکت فعال ذی‌نفعان	۲۰	۸۰	۵۹/۸۹	۱۴/۰۰
توانمندسازی استادان، دانشجویان و کارکنان	۲۵	۷۵	۶۰/۰۴	۱۹/۸۴
ایجاد بانک ایده و حمایت از ایده‌های جدید	۱۵	۹۰	۵۸/۲۲	۲۵/۶۸
ریسک‌پذیری تصمیمات مدیران ارشد	۳۵	۱۰۰	۷۰/۲۵	۱۴/۵۴
ایجاد شبکه‌های غیررسمی و بهره‌گیری از آن	۲۵	۷۵	۶۰/۰۴	۱۹/۸۴
اعتمادسازی دانشجویان، استادان و صنعت	۲۵	۱۰۰	۶۸/۱۰	۱۸/۲۴

بر اساس نتایج مؤلفه‌های بُعد رهبری کارآفرینانه، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به گویه‌های ریسک‌پذیری تصمیمات مدیران ارشد و ایجاد بانک ایده و حمایت از ایده‌های جدید است. بر اساس نتایج رهبری کارآفرینانه، هیچ‌یک از سنجه‌ها

در دور اول پنل حذف نشد؛ ولی به پیشنهاد استادان، با ایجاد تغییراتی در گویه‌ها تلاش شد تا ابهامات این دو گویه حذف شود. همچنین به توصیه‌ی خبرگان علمی، «توانمندسازی استادان، دانشجویان و کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی» به «توانمندسازی ذی‌نفعان» تغییر یافت. در کل مطابق نتایج مطالعه حاضر در مورد ابعاد محتوایی توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در دانشگاه آزاد اسلامی، رهبری کارآفرینانه رفتاری انسانی است و امروزه از جهت ایجاد تغییر در سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌ها امری ضروری محسوب می‌شود.

۳-۴. مؤلفه‌های بُعد عملکردی

۳-۴-۱. شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات بین‌المللی

در جدول ۷، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات بین‌المللی توسعه سیاست‌های مدل کسب‌وکار گزارش شده است.

جدول ۷. مؤلفه‌های بُعد شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات بین‌المللی توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گوپه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
بهره‌گیری بهینه از زیرساخت‌های ارتباطی	۱۰	۸۰	۴۸/۰۵	۱۵/۰۰
استفاده از قابلیت‌های فناوری در ارتباطات بین‌المللی	۲۵	۹۰	۷۰/۰۱	۱۸/۶۴
اصلاح ساختار دانشگاه به ساختار شبکه‌ای	۳۰	۱۰۰	۸۲/۰۵	۱۸/۵۷
استفاده از شبکه‌های غیررسمی	۳۵	۱۰۰	۸۲/۲۱	۱۵/۲۵
بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی در جهت نهادسازی	۱۵	۹۰	۵۸/۲۲	۲۵/۶۸

بر پایه یافته‌های مؤلفه‌های بُعد شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات بین‌المللی، بیشترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به گویه‌های استفاده از شبکه‌های غیررسمی و اصلاح ساختار دانشگاه آزاد اسلامی به ساختار شبکه‌ای، با میانگین ۸۲/۲۱ و ۸۲/۰۵، است و کمترین نمره پاسخ‌ها نیز مربوط به گویه بهره‌گیری بهینه از زیرساخت‌های ارتباطی با میانگین ۴۸/۰۵ است. براساس نتایج این جدول، در دور اول دلفی حذف گردید. اصولاً در مدیریت اطلاعات شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات بین‌المللی توسعه سیاست‌های مدل‌های کسب‌وکارهای جدید برای طراحی تمام فرایندها، وظایف، داده‌ها و لینک‌ها ارتباطاتی جهت ساختن یک سیستم فناوری اطلاعات که پشتیبان برنامه‌های کاری روزانه است، استفاده می‌شود (Lang, 2018) که در طراحی اولیه مدل تحقیق حاضر، موارد فوق به‌دقت بررسی و در مدل نهایی گنجانده شد.

۲-۳-۴. فرهنگ نوآوری

نتیجهٔ مرور پژوهش‌های گوناگون در زمینهٔ ویژگی‌های شخصیتی و موفقیت شغلی نشان داد سازمان‌ها برای نوآوری شدن باید فرهنگی قوی ایجاد کنند که مشارکت در رفتار نوآورانه را تحریک نماید. بی‌توجهی به فرهنگ سازمانی، بیشترین دلیل عدم موفقیت کامل و حتی شکست بسیاری از نوآوری‌هاست. فرهنگ سازمانی می‌تواند بستر مناسبی را برای بروز قابلیت‌های کارآفرینانه در میان اعضای سازمان‌ها فراهم آورد (قایدی‌حیدری و طوقیان چهارسوقی، ۱۳۹۳). در تحقیق حاضر، ارتباط میان فرهنگ و نوآوری در مدل توسعهٔ سیاست‌های کسب‌وکار از دو سو مورد بحث قرار گرفت:

۱. از یک سو نتایج نوآوری است که در توسعهٔ کسب‌وکارهای جدید تأثیر می‌گذارد.

۲. از سوی دیگر خود فرایند نوآوری و فرهنگ حاکم بر آن است که هم متأثر از مبانی فرهنگ مراکز آموزش عالی است و هم می‌تواند در آن تحولات اساسی ایجاد کند.

در جدول ۸، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد فرهنگ نوآوری توسعهٔ سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی آمده است.

جدول ۸. مؤلفه‌های بُعد نوآوری توسعهٔ سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویه‌ها	حداقل	حداکثر	میلگین	انحراف معیار
توانمندی درک رفتار متقابل در محیط دانشگاه	۱۵	۷۵	۷۲/۱۵	۱۳/۲۵
مقابله با فرهنگ مقاومت در برابر تغییر	۲۵	۱۰۰	۷۸/۲۵	۱۵/۰۲
فرهنگ مشارکت اجتماعی فعال	۲۰	۱۰۰	۷۷/۰۵	۱۶/۵۸
فرهنگ به‌کارگیری کانال‌های ارتباطات سازمانی رسمی و غیررسمی	۱۵	۹۵	۶۹/۵۸	۱۴/۲۵
توانایی همکاری‌های بین‌فرهنگی در سطح بین‌المللی	۲۰	۹۰	۷۸/۴۷	۱۷/۰۴
تعهد به نوآوری و ارزش‌گذاری نوآوری	۳۰	۱۰۰	۵۶/۰۲	۱۸/۵۷
حمایت از ایده‌های نو و نوآوری‌ها در فرایندها	۲۰	۱۰۰	۷۷/۰۵	۱۶/۵۸
تقویت ریسک‌پذیری مبتنی بر تفکر استراتژیک	۲۵	۱۰۰	۷۰/۴۴	۱۶/۸۷
حمایت از رفتارهای کارآفرینانه و خلاقانهٔ ذی‌نفعان	۱۵	۹۵	۷۷/۸۴	۱۷/۸۸
حمایت از کار گروهی و تقویت روحیهٔ مشارکت‌پذیری	۲۰	۱۰۰	۷۱/۰۵	۱۹/۸۰

براساس نتایج مؤلفه‌های بُعد نوآوری، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به توانایی همکاری‌های بین‌فرهنگی در سطح بین‌المللی و تعهد به نوآوری و ارزش‌گذاری نوآوری است. مطابق نتایج این جدول، تمامی مؤلفه‌ها در دور اول دلفی مورد پذیرش قرار گرفت. در تمام جوامع، کار و فرهنگ همواره در یکدیگر تأثیر متقابل داشته‌اند. روش‌های رایج کسب درآمد تا حد زیادی بر نحوه رفتار افراد و تعامل آن‌ها با یکدیگر مؤثر بوده است (Yunlu, Clapp-Smith & Shaffer, 2017). یکی از برجسته‌ترین یافته‌های تحقیق حاضر این است که توسعه مدل کسب‌وکار جدید می‌تواند با ایجاد فرصت‌های شغلی و تولید ثروت و بهبود شرایط اقتصادی، پیش‌زمینه‌ای اساسی برای ارتقای سطح فرهنگی در بین افراد دانشگاهی و متعاقباً جامعه باشد. در کل سیاست‌گذاران مراکز آموزش عالی باید بکوشند خلاق‌تر باشند و از دانش و مهارت‌های خود برای دستیابی به افزایش و ایجاد فرصت‌های شغلی بهره‌گیرند. همچنین بر پیچیدگی‌های مسائل واقعی واقف و انتقادپذیر باشند و برای استدلال و پیش‌بینی موقعیت‌هایی که نیازمند استدلال است، آمادگی داشته باشند (الوندی‌فر، کدیور و عرب‌زاده، ۱۳۹۶) که این اصل کلی با یافته‌های مربوط به فرهنگ نوآوری در تحقیق حاضر کاملاً همسو است.

۴-۴. مؤلفه‌های بُعد توسعه‌ای

۴-۴-۱. توسعه مهارت‌های کسب‌وکار

در جدول ۹، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد توسعه مهارت‌های کسب‌وکار گزارش شده است. برپایه یافته‌های مؤلفه‌های بُعد توسعه مهارت‌های کسب‌وکار، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به حمایت مدیران از نیت و قصد در بین کارآفرینان و مهارت ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای جدید است. طبق نتایج تحقیق حاضر و بررسی‌های مطرح‌شده (حسنقلی‌پور و دیگران، ۱۳۹۰؛ عبدالله‌زاده و دیگران، ۱۳۹۲؛ کاظمی و شکیبیا، ۱۳۹۶)، نوع ارزش‌ها و نگرش‌های موجود در دانشگاه آزاد اسلامی در مورد بُعد توسعه‌ای مهارت‌های کسب‌وکار که اکثر آن‌ها مورد احترام و مطلوب جامعه هستند، به کار، ارزش‌آفرینی، آگاهی و رفاه مادی حاصل از کار و فعالیت اقتصادی نقش مؤثری در رشد و پذیرش رفتارهایی مانند میزان نیت و قصد و تحمل ریسک‌پذیری - که از خصوصیات بارز کارآفرینان محسوب می‌شود - و در نهایت فعالیت‌های کارآفرینانه داشته است.

جدول ۹. مؤلفه‌های بُعد توسعه مهارت‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
نگرش کارآفرینانه ذی‌نفعان دانشگاه	۱۰	۹۰	۷۸/۰۱	۱۵/۰۵
آگاهی محیطی کارآفرینانه و بهره‌گیری از فرصت‌ها	۲۵	۹۰	۷۵/۲۶	۱۸/۶۴
حمایت مدیران از نیت و قصد در بین کارآفرینانه	۳۰	۱۰۰	۸۳/۰۵	۱۸/۵۷
مهارت ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای جدید	۳۵	۱۰۰	۷۰/۰۱	۱۵/۲۵
آگاهی از دانش و مهارت کارآفرینی	۳۰	۸۵	۷۶/۳۶	۱۴/۰۲

فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان

۴-۲. مؤلفه‌های بُعد برنامه‌ریزی آموزشی

جدول ۱۰ حاوی نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد برنامه‌ریزی آموزشی مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکار جدید است.

جدول ۱۰. مؤلفه‌های بُعد برنامه‌ریزی آموزشی توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گویه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
برنامه‌ریزی آموزشی میان‌رشته‌ای	۱۵	۷۵	۷۲/۳۲	۱۳/۲۵
بازنگری و روزآمد کردن دانش ذی‌نفعان	۲۵	۱۰۰	۷۸/۴۵	۱۵/۰۲
شناسایی نیازهای ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی	۲۰	۱۰۰	۷۷/۰۵	۱۶/۵۸
ارتقای دانش، مهارت و نگرش کارآفرینانه	۳۰	۸۵	۷۶/۳۶	۱۴/۰۲
مشارکت فعال کارکنان، دانشجویان و اعضای هیئت علمی	۲۰	۱۰۰	۷۱/۰۵	۱۹/۸۰
تمرکززدایی از تصمیمات	۲۵	۱۰۰	۶۹/۲۵	۱۵/۸۸

فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان

براساس نتایج مؤلفه‌های بُعد برنامه‌ریزی آموزشی، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به بازنگری و روزآمد کردن دانش ذی‌نفعان و تمرکززدایی از

تصمیمات است. طبق یافته‌های این جدول، تمامی مؤلفه‌ها در دور اول دلفی مورد پذیرش قرار گرفت. در تبیین یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان اذعان کرد برنامه‌ریزی آموزشی با روند و راه‌اندازی کسب‌وکارهای جدید در بین دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاهی ارتباط تنگاتنگی دارد. برنامه‌ریزی آموزشی با بهبود و شناساندن ملزوماتی همچون مهارت‌های انسانی، منابع مالی، زیرساخت‌های فیزیکی و مسائل حقوقی در بین افراد مراکز آموزش عالی به بسترسازی شروع و ایجاد کسب‌وکار کمک شایانی می‌کند (عبدالله‌زاده و دیگران، ۱۳۹۲).

۳-۴-۴. مؤلفه‌های بُعد فرایند یاددهی - یادگیری

در مجموع گرایش به یاددهی - یادگیری شامل ابعاد تعهد به یادگیری^۷، تفکر باز^۸ و چشم‌انداز مشترک^۹ است (Long, 2013). سازمان‌ها فرایند یاددهی - یادگیری را ابزاری می‌دانند که به کمک آن عملکرد را تقویت کنند و خود را بهتر با تغییرات محیطی وفق دهند. در واقع گرایش به یادگیری جلوه‌ای از تمایل سازمان به یادگیری و انطباق آن است و در مقایسه با یادگیری سازمانی، تمرکز بیشتری بر جنبه‌های فرهنگی دارد (Mavondo & Stewart, 2005). در جدول ۱۱، نتایج مربوط به مؤلفه‌های بُعد فرایند یاددهی - یادگیری توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی آمده است.

جدول ۱۱. مؤلفه‌های بُعد فرایند یاددهی - یادگیری توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

گوینده‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
بهره‌گیری از آموزش استاد - شاگردی در توسعه کسب‌وکار	۱۵	۷۵	۷۲/۱۲	۱۳/۲۵
یادگیری مشارکتی	۲۵	۱۰۰	۷۸/۴۲	۱۵/۰۲
یادگیری موقعیتی	۳۰	۱۰۰	۵۸/۳۹	۱۸/۵۷
یادگیری غیررسمی	۲۵	۱۰۰	۷۰/۴۴	۱۶/۸۷
خودیادگیری در یادگیری	۱۵	۹۵	۶۷/۸۴	۱۷/۸۸
یادگیری حل مسئله‌محور	۲۰	۱۰۰	۷۱/۰۵	۱۹/۸۰
یادگیری در عمل	۲۵	۱۰۰	۶۹/۲۵	۱۵/۸۸
ارزشیابی به‌همراه بازخورد از تجارب کسب‌وکار	۳۰	۱۰۰	۷۱/۸۰	۲۴/۱۶

7. commitment to learning
8. open-mindedness
9. shared vision

بر پایه نتایج مؤلفه‌های بُعد فرایند یاددهی - یادگیری، بیشترین و کمترین میانگین نمره پاسخ‌ها به ترتیب مربوط به یادگیری مشارکتی و یادگیری موقعیتی است. براساس نتایج این جدول، تمامی مؤلفه‌ها در دور اول دلفی تأیید شد. نتایج تحقیق حاضر نمایان کرد که فرایند گرایش به یاددهی - یادگیری، به‌عنوان یکی از ابعاد سازمانی، بر گرایش‌های دانشگاه آزاد اسلامی به تحریک ارزش و یاددهی - یادگیری اثرگذار است و اعضای تصمیم‌گیرنده خود را به تفکر تشویق می‌کند. تعهد دانشگاه آزاد اسلامی به فرایند یاددهی - یادگیری به‌معنای تلاش این سازمان در جهت کسب دانش جدید از طریق اعضای خود است. به عبارت دیگر، متغیر یاددهی - یادگیری به‌میزانی که سازمان برای این متغیر ارزش قائل است و آن را ارتقا می‌بخشد، اشاره می‌کند. محققان در پژوهش‌های متعددی به اثرگذاری گرایش به یادگیری بر عملکرد کلی سازمان‌ها اذعان کرده‌اند. به‌گفته کشین^{۱۰} (2006)، گرایش به یادگیری می‌تواند مستقیماً عملکرد سازمان را بهبود بخشد. از طرفی باپوچی و کروسان^{۱۱} (2004) اظهار کردند که گرایش به یادگیری نه‌تنها بر عملکرد سازمانی، بلکه بر عملکرد تک‌تک افراد درون سازمان هم اثر می‌گذارد.

در پایان، این سؤال اساسی مطرح می‌شود که آیا مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی در دانشگاه آزاد اسلامی الگوی مناسبی است. برای پاسخ به این پرسش باید آماره‌های میانگین واریانس استخراجی (شاخص روایی)، قابلیت اطمینان مرکب (شاخص پایایی) و آلفای کرونباخ جهت مناسب بودن برآزش مدل مورد بررسی قرار گیرد و از آنجا که تمامی میانگین ضرایب ابعاد مختلف توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید بالاتر از ۰/۷ است، نشان از پایا بودن ابزار اندازه‌گیری دارد. همچنین با توجه به خروجی Smart_PLS3.2.6 و نتایج جدول ۱۲ که این یافته‌ها نیز خروجی نرم‌افزار Smart_PLS3.2.6 است، می‌توان گفت مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در دانشگاه آزاد اسلامی از نظر شاخص‌های برآزش، الگوی مناسبی است. تمام شاخص‌های ارزیابی تناسب برآزش مدل همراه با مقادیر آن‌ها در جدول ۱۲ ارائه شده و نشان‌دهنده برآزش مناسب مدل است.

---

 10. Keskin

11. Bapuji & Crossan

جدول ۱۲. شاخص‌های ارزیابی تناسب برآزش مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی

Redundancy	Community*	Q ²	R ²	
۰/۵۲۰	۰/۷۰۱	۰/۳۱۰	۰/۷۴۲	توسعه کسب‌وکارهای جدید در دانشگاه آزاد
بعد ساختاری				
۰/۴۶۹	۰/۶۲۵	۰/۵۲۳	۰/۷۵۱	مأموریت کارآفرینانه
۰/۵۱۵	۰/۶۴۳	۰/۳۴۲	۰/۸۰۱	ساختار حمایت‌گرانه
۰/۵۱۲	۰/۷۵۰	۰/۴۸۶	۰/۶۸۲	نظام پژوهشی
بعد محتوایی				
۰/۴۰۷	۰/۵۵۸	۰/۵۰۸	۰/۸۲۵	تدوین نظام‌نامه توسعه کسب‌وکارهای جدید
-	-	۰/۲۷۵	۰/۷۲۱	رهبری کارآفرینانه
بعد عملکردی				
۰/۵۴۱	۰/۷۵۱	۰/۴۹۱	۰/۷۵۲	شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات بین‌المللی
۰/۵۷۲	۰/۷۱۰	۰/۴۲۶	۰/۷۴۱	فرهنگ نوآوری
بعد توسعه‌ای				
۰/۴۷۷	۰/۷۰۱	۰/۲۲۸	۰/۸۰۵	توسعه مهارت‌های کسب‌وکار
۰/۴۶۴	۰/۶۸۰	۰/۵۵۰	۰/۶۹۲	برنامه‌ریزی آموزشی
۰/۴۲۰	۰/۵۵۸	۰/۱۶۷	۰/۶۸۰	فرایند یاددهی - یادگیری

* ضریب مقادیر اشتراکی

معیارهای اثر برآوردشده در جدول ۱۲ نشان‌دهنده مؤثر بودن یا نبودن هر مؤلفه است. در ستون اول نتایج، مقدار معیار R² گزارش شده است. درواقع این معیار برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل‌سازی معادلات ساختاری به‌کار می‌رود و نشان از تأثیر متغیر برون‌زا یا مستقل در متغیر درون‌زا یا وابسته دارد و چنانچه مقدار R² درمورد یک متغیر مقدارهای ۰/۱۹، ۰/۳۲ و ۰/۶۷ را کسب کند، ملاکی برای مقادیر ضعیف، متوسط و

قوی در نظر گرفته می شود. در مطالعه حاضر، تمامی ابعاد مختلف مدل توسعه سیاست های کسب و کارهای جدید دارای ضریب R^2 بالاتر از ۰/۶۷ هستند که این امر نشان دهنده رابطه مثبت و مهم بین قسمت مربوط به اندازه گیری های ابعاد مختلف مدل توسعه سیاست های کسب و کار جدید با مدل کسب و کار در تحقیق حاضر است.

در ستون دوم نتایج، مقدار معیار Q^2 گزارش شده است. این معیار قدرت پیش بینی مدل توسعه سیاست های کسب و کارهای جدید را مشخص می کند و چنانچه مقدار Q^2 در مورد یک سازه درونزا مقدارهای ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را کسب کند، نشان از قدرت پیش بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه یا سازه های برونزای مربوط به آن را دارد. نتایج جدول شاخص های ارزیابی تناسب برازش مدل حاکی از قدرت پیش بینی مناسب مدل در خصوص سازه های درونزای پژوهش است و برازش مناسب مدل ساختاری را تأیید می کند.

در ستون چهارم نتایج، مقدار معیار افزونگی^{۱۲} گزارش شده است. این شاخص معیار سنجش کیفیت مدل ساختاری برای هر متغیر درونزا با توجه به مدل اندازه گیری آن است و مقدار تغییرپذیری شاخص های یک سازه درونزا را نشان می دهد که از یک یا چند سازه برونزا اثر می پذیرد. هرچه مقدار معیار افزونگی بیشتر باشد (مشابه مطالعه حاضر)، نشان از برازش مناسب تر بخش ساختاری مدل در پژوهش دارد.

$$\text{Redundancy} = \text{COMMUNALITY} * R^2$$

همان طور که در **جدول ۱۳** مشاهده می شود، معیار GOF^{13} منوط به بخش کلی مدل های معادلات ساختاری است؛ بدین معنا که محقق به وسیله این معیار می تواند پس از بررسی برازش بخش اندازه گیری و بخش ساختاری پژوهش خود، برازش بخش کلی را نیز کنترل کند. برای این شاخص برازش مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی شده است. با توجه به مقدار به دست آمده GOF (۰/۷۱۷۵) در تحقیق حاضر، برازش کلی مدل توسعه سیاست های کسب و کارهای جدید در دانشگاه آزاد اسلامی قابل قبول است.

$$GOF = \sqrt{R^2 + COMMUNALITY}$$

12. redundancy

13. good of fitness

جدول ۱۳. نتایج معیار نیکویی برآزش GOF

Communality	GOF
۰/۷۰۱	۰/۷۴۲
	۰/۷۱۷۵

۵. نتیجه‌گیری

انتقال و تبادل تجربیات و دستاوردهای تازه علمی در سطح بین‌المللی و استفاده از تجربیات جهانی علاوه بر توسعه علمی، در تثبیت و توسعه کسب‌وکارهای جدید در کشور بسیار اثرگذار است. همچنین مطالعات تطبیقی در حوزه سیاست‌های کلی کشور میان ایران و کشورهای حوزه سند چشم‌انداز نشان می‌دهد باقی ماندن در فرایند جهانی و مطابق با استانداردهای بین‌المللی نیازمند رعایت سیاست‌های کلان است. در دانشگاه آزاد اسلامی، برنامه توسعه سیاست‌های مدل کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی در واقع نقشه کلیات سیستم اطلاعاتی مراکز آموزش عالی از جهت اشتغال‌زایی بیشتر خواهد بود. واژه مرتبط نزدیک به توسعه سیاست‌های مدل کسب‌وکار جدید، «معماری سیستم اطلاعاتی در مراکز آموزش عالی» است که این معماری تشریح‌کننده نقشه و طرح کلی سیستم اطلاعاتی جامع از نظر ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر با همه اجزا و ارتباط میان این اجزا در مراکز آموزش عالی کشور است.

۶. پیشنهادها

با توجه به تأثیر ویژگی‌های عوامل مؤثر بر توسعه سیاست‌های مدل کسب‌وکارهای جدید در سطح بین‌المللی با تجربیات جهانی توصیه می‌شود:

۱. وجود بستر فرهنگی تسهیل‌کننده خلاقیت و نوآوری: فرهنگ، به‌عنوان شیوه زندگی مردم و شیوه انجام کار دانشجویان و کارکنان، نقش مهمی در پرورش خلاقیت و نوآوری دارد. هرچه فرهنگ بیشتر در معرض اطلاعات دیگر فرهنگ‌ها قرار گیرد، احتمال وقوع نوآوری خلاقانه بیشتر است. در چنین فضایی نباید هیچ فکری بد تلقی شود؛ بنابراین بیش از هر چیز، مسئولیت مدیران عالی مراکز آموزش عالی است که چنین بستر و سیاست‌های خرد و کلان را فراهم کنند.

۲. تقویت تعهد مدیران ارشد و داشتن انگیزه پیشرفت: هر قدر مدیران مراکز آموزش عالی دارای روحیه پیشرفت بوده، استقلال طلب باشند و توفیق‌طلبی در آن‌ها تقویت شود، می‌توان انتظار داشت که این مدیران در پذیرش دیدگاه‌های دیگران نرمش داشته باشند و در صدد بحث و تبادل نظر با دیگران برآیند.

۳. ایجاد نظام پیشنهادها در مراکز آموزش عالی.

۴. تبدیل و تغییر سیاست‌های خرد و کلان سازمان سنتی به سازمان یادگیرنده: سازمان یادگیرنده یعنی سازمانی که یاد گرفتن را به صورت جمعی، مستمر و بلندمدت تشویق می‌کند. مدیران ارشد باید باورهای غلط و عادت‌های فکری و رفتاری نادرست را کنار بگذارند و با اصلاح تفکر خود درباره شرکت، کارکنان را وادار کنند تا همواره به دنبال فرایند یاددهی - یادگیری باشند و همواره نیاز به یاددهی - یادگیری و بهبود مستمر را در خود احساس کنند.

۵. ایجاد نظامی جهت بحث و تبادل نظر: به منظور فراهم آوردن فضای نوآورانه، مدیران ارشد باید با کارکنان سازمان و دانشجویان جلسه تشکیل دهند و در آن، هریک آزادانه ایده‌های خود را بیان و تحلیل نمایند و قادر باشند از نظرات خود دفاع کنند و سرانجام به نتیجه برسند. بحث در فضایی که مستعد جهت خلاقیت و نوآوری است، زمینه‌ساز بسیاری از رفتارهای نوآورانه در سازمان خواهد بود.

در پایان پیشنهاد می‌گردد سازمان‌ها و شرکت‌های فناوری‌بنیان کشور با مطالعه و بررسی این دست‌آنگوها و با توجه به شرایط و توانمندی‌های بومی، الگویی مناسب انتخاب کنند و به طراحی مدل توسعه سیاست‌های کسب‌وکار مناسب اقدام نمایند.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

این مقاله حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در آماده‌سازی این مقاله مشارکت کرده‌اند.

تعارض منافع

بنابه اظهار نویسندگان، در این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

تعهد کپی‌رایت

طبق تعهد نویسندگان، حق کپی‌رایت (CC) رعایت شده است.

References

- Abbaszadeh, H., Darvish, H., Alvati, M., & Salehi Sedghiani, J. (2011). "The strategic model of entrepreneurship in Bank system of Iran". *Journal of Strategic Management Studies*, 7, 99-116. (Persian)
- Abdollahzadeh, Gh., Kalagar, P., Mahboobi, M., & Abedi Sarvestani, A. (2013). *Analyzing the impact of technological teachings on starting an occupation*. The National Conference of Entrepreneurship, 17-23. (Persian)
- Alvandifar, S., Kadpour, P., & Arabzadeh, M. (2017). "The intervening role of self-interpretation between self-esteem and creativity". *Journal of Innovation and Creativity in Human Sciences*, 7(3), 163-194. (Persian)
- Ardabili, M. (2016). *The characteristics of an entrepreneur*. The First International Conference of Entrepreneur, Creativity and Innovation. Shiraz, Institute of Kharazmi's Science and Technology, 127-134. (Persian)
- Bapuji, H., & M. Crossan. (2004). "From questions to answers: reviewing organization all earning research". *Management Learning*, 35(4), 397-417.
- Beckmann, J., & Peter, W. (2016). "Cognitive presence in virtual collaborative learning: Assessing and improving critical thinking in online discussion forums". *Interactive Technology and Smart Education*, 13(1), 52-70.
- Caballero, S., Fuchs, R. M., & Priale, M. A. (2013). "The influence of personality traits on social enterprise start-up: the case of Peruvian social entrepreneurs". *EMES-SOCENT Conference Selected*, 7, 1-18.
- Chris, R. (2017). *Business Statistics. Briefing Paper Number 06152*. London: House of Commons Library.
- Dmitriev, V., Simmons, G., Truong, Y., Palmer, M., & Schneckenberg, D. (2014). "An exploration of business model development in the commercialization of technology innovations". *R & D Management*, RADMA and John Wiley & Sons Ltd, 44(3), 306-321.
- Faryad, L., Khorakian, A., & Nazemi, Sh. (2018). "Analyzing the impact of psychological empowerment on innovative behavior of staff considering their interest in the jobs". *Journal of Development Evolution Management*, 25, 17-26. (Persian)
- Feiz, D., Jalali, A., Zarei, A., & Soori, E. (2018). "Analyzing the main international agencies in information technology (FAVA) in Iran". *Journal of Entrepreneurship Development*, 11(2), 341-360. (Persian)
- Ghayedi Heidari, F., & Toghian Chaharsooghi, N. (2014). "The correlation of critical think-

- ing and personal characteristics of nursing students in Isfahan's medical university". *Development Strategies in Medical Education*, 1(1), 11-17. (Persian)
- Guerrero, M., & Urbano, D. (2010). "The development of an entrepreneurial university". *Journal of Technology Transfer*, 3(1), 1-32.
- Hassangholi Pour, H., Gholipour, A., & Roshandel Arbatani, T. (2011). "Challenges of commercialization of knowledge in university entrepreneurship". *Developing Entrepreneurship*, 4(14), 165-183. (Persian)
- Kazemi, A., & Shakiba, A. (2017). "Analyzing the factors of establishing innovation, creativity, and entrepreneurship: the case of Hepco company". *Tadbir Journal*, 200(13), 10-23. (Persian)
- Keskin, A. (2006). "Market orientation, learning orientation, and innovation capabilities in SMEs, An extended model". *European Journal of Innovation Management*, 9(4), 396-417.
- Khalili, F. (2019). "Analyzing the factors and policies related to labor force". *Journal of the Macro and Strategic Policies*, 7(27), 41-60. (Persian)
- Kiakjoori, D., Koogear, A., & Amiri, B. (2012). *The significance of entrepreneurship in economic and social development*. The National Conference of Entrepreneurship and Science-Based Occupational Management, 1-11.
- Lange, G. S. (2018). "The Value of Business Incubators and Accelerators from the Entrepreneurs Perspective". Dissertation, Georgia State University. from: https://scholarworks.gsu.edu/bus_admin_diss/92
- Long, C. H. (2013). "The Relationship among Learning Orientation, Market Orientation Entrepreneurial Orientation, and Firm Performance of Vietnam Marketing Communications Firms". *Philippine Management Review*, 20, 37-46.
- Manteghi, M., & Taghebi Saeedi, F. (2013). "Occupation models: principles, evaluation, and innovation". *Journal of Science and Technology Parks and Incubators*, 9(35), 39-51. (Persian)
- Mavondo, F. C. J., & Stewart, J. (2005). "Learning orientation and market orientation: relationship with innovation, human resource practices and performance". *European Journal of Marketing*, 39(11/12), 1235-1263.
- Mirghorbani Ganji, M. (2013). "The effective resolutions for developing small and medium businesses". *Intelligent Industry*, 4, 29-23. (Persian)
- Moghimi, M., Sedighzadeh, A., Jafarzadeh Koochaki, A., & Nazari, E. (2010). "Analyzing

- the environmental factors on commercialization of ideas and research results". *Journal of Strategic Management*, 2, 113-126. (Persian)
- Mohammadi, H., Ahmadi, E., & Amin Shayan Jahromi, Sh. (2018). "Analyzing the relationship between personal characteristics and entrepreneurship orientation". *Quarterly Journal of Woman and Society*, 2(1), 99-120. (Persian)
- Mohammadi, H., Karim, M., SamarehHashemi Shabijreh, Kh., & Sargazi, A. (2019). "The impact of economic shocks on labor market of Iran". *Journal of the Macro and Strategic Policies*, 7(26), 268-284. (Persian)
- Naldi, L., Nordqvist, M., Sjoberg, K., & Wiklund, J. (2007). "Entrepreneurial orientation, risk taking, and performance in family firms". *Family Business Review*, 20(1), 997-1017.
- Nazemi, F., & Safarnia, M. (2015). "Analyzing the relationship between decision making styles and risk taking understanding and entrepreneurship behaviors among cultural managers". *Journal of Innovation and Creativity in Human Sciences*, 4(4), 89-117. (Persian)
- Rahimnia, F., & Hasanirad, P. S. (2016). *Analyzing the opportunity-based and resource-based approaches towards international entrepreneurship*. The International Conference on Occupation: Opportunities and Challenges, 1-20.
- Rahimnia, F., & Sajad, A. (2015). "The impact of strategic decisions on the companies in science and technology parks in Khorasan through organizational innovation". *Innovation Management*, 4(2), 87-114. (Persian)
- Rosenblum, R., Tomlinson, D., & Scott, L. (2003). "Bottom-Feeding for Blockbuster Business". *Harvard Business Review*, 81(3), 4-11.
- Shahmoradi, M., Ehsanifar, T., Farahmand, F., Roštami, F., & Sahraie, M. (2019). "Surveying the Challenges in Realization of Rural Women's Business Ideas". *Journal of Rural Research*, 9(4), 552-563. (Persian)
- Teece, D. J. (2010). "Business models, business strategy and innovation". *Long Range Planning*, 43, 172-194.
- Tiaseri, M., Karimi, A., & Ahmadpoor Dariani, M. (2015). "Analyzing the effective factors of developing information technology in entrepreneurship occupations: the case of small and medium agricultural jobs in Zanjan province". *Journal of Innovation and Creativity in Human Sciences*, 5(2), 1-24. (Persian)
- Viinikainen, J., Heineck, G., Böckerman, P., Hintsanen, M., Raitakari, O., & Pehkonen, J. (2017). "Born entrepreneurs? Adolescents' personality characteristics and

entrepreneurship in adulthood". *Journal of Business Venturing Insights*, 8, 9-12.

Yunlu, D. G., Clapp-Smith, R., & Shaffer, M. (2017). "Understanding the Role of Cultural Intelligence in Individual Creativity". *Creativity Research Journal*, 29(3), 236-243.

Zaferian, R., Niroomand, P., & Ranjbar, M. (2011). "Design models of occupation". *Labor and Society*, 135, 10-41. (Persian)